

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/128/2022
Identifikačné číslo spisu:	4118206223
Dátum vydania rozhodnutia:	14.06.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:4118206223.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Slovenskej republiky, v mene ktorej koná Slovenský pozemkový fond, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17 335 345, proti žalovanému O. L., narodenému XX. B. XXXX, V. I., V. XXX/XX, zastúpenému advokátskou kanceláriou REKEN & PARTNERS Law Firm s. r. o., Bratislava, Tichá 45, za účasti Krajskej prokuratúry Nitra, Nitra, Damborského 1, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 10C/62/2018, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 23. novembra 2021 sp.zn. 12Co/143/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyňa má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

I. Okresný súd Nitra (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 15. júna 2020 č.k. 10C/62/2018-384 určil, že pozemky parcelné čísla bližšie špecifikované vo výrokovej časti rozsudku zapísané na liste vlastníctva číslo XXXX, ktorý je evidovaný Okresným úradom Nitra, katastrálny odbor, okres B., obec V. I., katastrálne územie V. I. v podiele 1/1 v celku, sú vo vlastníctve Slovenskej republiky, v správe Slovenského pozemkového fondu a žalobkyňa nepriznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanému. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že kúpna zmluva z 24. augusta 2017, z titulu ktorej mal žalovaný nadobudnúť vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, bola absolútne neplatným právnym úkonom v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Z vykonaného dokazovania totiž vyplynulo, že spoločnosť VÍNO NITRA spol. s r.o., od ktorej odvodzoval svoje vlastnícke právo žalovaný, nebola nikdy vlastníkom sporných nehnuteľností a keďže žalovaný sám zastupoval túto spoločnosť, nemohol byť ani dobromyseľný v tom, že tieto pozemky kupuje od vlastníka. Súd prvej inštancie mal za preukázané, že v roku 1950 bol vykonaný výkup sporných nehnuteľností pre československý štát, ktorý bol zapísaný ako ich vlastník. Následne dospel k záveru, že prídelovými listinami v roku 1955 boli pozemky pridelené štátu, pretože podľa § 4 ods. 1 nariadenia vlády č. 110/1953 Sb. boli tieto pozemky národným majetkom, ktorý mala spravovať rozpočtová organizácia a podľa § 64, 65 a § 72 až 64 Hospodárskeho zákonníka účinného od 1. júla 1964 mali štátne organizácie k predmetným pozemkom

iba právo hospodárenia a nie vlastnícke právo. Keďže vlastníkom pozemkov bola žalobkyňa a nie Južnoslovenské vinárske závody, národný podnik Nitra, presunom správy štátneho majetku z tohto národného podniku do druhého, nedošlo k prevodu alebo prechodu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Námietky žalovaného, že žalobkyňa tento svoj majetok neregistrovala, nedeclarovala a neúčtovala ako vlastný, a tiež námietku, že správca žalobkyne mu prenajímal pozemky ako majetok neznámych vlastníkov, vyhodnotil súd prvej inštancie ako nedôvodné, nakoľko nemali vplyv na existenciu vlastníckeho práva žalobkyne k pozemkom. Rovnako bolo bez právneho významu aj schválenie registra obnovenej evidencie pozemkov, pretože v tomto procese mohlo dôjsť k chybe a to aj za stavu, že v komisii bol prítomný zamestnanec správcu.

1.1. Ďalej súd prvej inštancie konštatoval, že právni predchodcovia žalovaného nemohli byť vlastníckymi sporných pozemkov, nakoľko išlo o pozemky poľnohospodárskeho charakteru nachádzajúce sa v extraviláne obce, mimo hospodárskych dvorov a sídla bývalého štátneho podniku VÍNO Nitra a preto k nim štátny podnik stratil podľa § 22 ods. 1 písm. f) zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“) s účinnosťou od 24. júna 1991 právo hospodárenia a správcovstvo prešlo na Slovenský pozemkový fond podľa § 17 cit. zákona. V konaní bolo preukázané, že štátny podnik VÍNO Nitra bol v roku 1997 zrušený bez likvidácie a jeho práva a záväzky boli prevedené na Fond národného majetku SR, ktorý zmluvou o predaji časti podniku č. 1868/1997 predal časť podniku spoločnosti PYRAMÍDA ZOBOR spol. s r.o. Keďže však štátny podnik nemal v uvedenom čase k predmetným pozemkom právo hospodárenia a podľa zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby (ďalej len „zákon č. 92/1991 Zb.“) nemohol byť nehnuteľný majetok predmetom privatizácie, len za predpokladu naplnenia podmienky, že ide o majetok štátu a že privatizovaný subjekt mal k nemu právo hospodárenia, nemohli byť sporné pozemky predmetom tohto prevodu. Uvedenú skutočnosť potvrdil aj právny nástupca FNM SR spoločnosť MH Manažment, a.s. Z týchto dôvodov spoločnosť PYRAMÍDA ZOBOR spol. s r.o., a ani VÍNO NITRA spol. s r.o. nikdy tento majetok neprivatizovali, pričom táto zmluva ani nikdy nebola predložená príslušnému správneho orgánu na zápis do katastra nehnuteľností. K zápisu vlastníckeho práva sporných pozemkov na spoločnosť VÍNO NITRA spol. s r.o. došlo na základe záznamu s odôvodnením právneho nástupníctva po Južnoslovenských vinárskych závodoch, ktorého nezákonnosť však bola neskôr uznaná aj správny orgán po upozornení prokurátora. Právne nástupníctvo tejto spoločnosti nevyplyvalo zo zakladateľskej zmluvy Vinárskych závodov, štátny podnik Bratislava, a ani z privatizačnej zmluvy. Vzhľadom k tomu, že súd prvej inštancie mal za preukázané pridelenie sporných pozemkov žalobkyňi, ktoré podľa § 16 ods. 1 zákona č. 180/1995 Z.z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom (ďalej len „zákon č. 180/1995 Z.z.“) spravuje Slovenský pozemkový fond, žalobe v celom rozsahu vyhovel. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Nitre na odvolanie žalovaného rozsudkom z 23. novembra 2021 sp.zn. 12Co/143/2020 napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správne (§ 387 ods. 1 CSP) a žalobkyňi priznal voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (§ 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP). Odvolací súd považoval rozhodnutie súdu prvej inštancie za vecne správne, založené na správne zistenom skutkovom stave a náležite odôvodnené, pričom s jeho odôvodnením sa stotožnil v celom rozsahu a odkázal naň v zmysle § 387 ods. 2 CSP. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia a k odvolacím námietkam žalovaného uviedol, že žalobkyňa mala naliehavý právny záujem na požadovanom určení, nakoľko podľa § 34 ods. 1 zákona č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) je takýto rozsudok podkladom pre zapísanie vlastníckeho práva záznamom. Aj v prípade, ak by žalobkyňa požadovala žalobou určenie neplatnosti právneho úkonu kúpnej zmluvy, ktorou žalovaný mal nadobudnúť vlastnícke právo k sporným pozemkom, mala by v súčasnosti naliehavý právny záujem na určení vlastníctva v súlade s ustanovením § 34 ods. 2 katastrálneho zákona. Ďalej odvolací súd uviedol, že SPF mal oprávnenie zastupovať žalobkyňu v zmysle § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, ako aj v zmysle ustanovenia § 17 ods. 1 v spojení s § 1 zákona č. 229/1991 Zb. Odvolacie námietky žalovaného týkajúce sa nájomnej zmluvy a postupu SPF vrátane

konania vedeného na Okresnom súde Nitra pod sp.zn. 19C/84/2019, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodné a bez právneho významu na záver súdu prvej inštancie o preukázanom vlastníckom práve žalobkyne. Odvolací súd konštatoval, že samotné konanie správcu, ktoré žalovaný vyhodnocoval ako rozporné s konaním vlastníka, ako aj nejasnosti ohľadom zápisu vlastníckeho práva žalobkyne v čase privatizácie nezapísané v katastri nehnuteľností, z objektívneho hľadiska nemenia nič na tej skutočnosti, že žalovaný bol do katastra nehnuteľností zapísaný ako vlastník na základe absolútne neplatnej kúpnej zmluvy. Na absolútnu neplatnosť právneho úkonu musel súd prihliadať ex offo a pri danosti naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení a preukázaní vlastníckeho práva žalobkyne, bol povinný žalobe o určenie vlastníckeho práva alebo o určenie neplatnosti právneho úkonu vyhovieť. V konaní bolo nesporne preukázané, že spoločnosť VÍNO NITRA, spol. s r.o. sa nemohla platne stať vlastníkom nehnuteľností z dôvodov, ktoré správne posúdil už súd prvej inštancie a odôvodnil vo svojom rozsudku v bodoch 22, 27, 28, 30, na ktoré odvolací súd odkázal.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie z dôvodu, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP a tiež pre nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v zmysle dovolacích dôvodov podľa § 421 písm. a) a b) CSP. Dovolateľ vytýkal súdu prvej inštancie porušenie prejednávacieho princípu, princípu kontradiktórnosti konania a koncentračnej zásady, ako aj princípu rovnosti strán sporu, nakoľko súd suploval procesnú pasivitu žalobkyne, vychádzal z vlastných zistení v prospech žalobkyne na Správe katastra Nitra a Krajskej prokuratúre Nitry (bod d odvolania), nevytvoril žalovanému možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom (bod e odvolania) a určil vlastníctvo žalobkyne na základe dôkazov, ktoré sa v žalobe nenachádzali (bod f odvolania). Súd prvej inštancie nedoručil žalovanému listinné dôkazy z upovedomenia krajského prokurátora z 24. októbra 2019, resp. zápisnice, záznamy a príkazy Okresného úradu Nitra v konaní UP 6/19. Odvolací súd tento procesný nedostatok neodstránil a neumožnil žalovanému vyjadriť sa k nevykonaným dôkazom. Dovolateľ nesúhlasil s právnym záverom odvolacieho súdu, že kúpna zmluva bola neplatná podľa § 39 Občianskeho zákonníka, pričom dôvodil ustanoveniami lex specialis zákona č. 92/1991 Zb. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu považoval za nedostatočné, nevysvetľujúce záver, že novoobjavené sporné pozemky v zmysle § 1 ods. 3) zákona č. 92/1991 Zb. sú majetkom, ktorý môže byť len vo vlastníctve štátu, nepodliehajúci privatizácii. Súd pri svojom rozhodnutí opomenuli aplikovať kogentné ustanovenia § 11 ods. 2 a ods. 6 v spojení s § 15 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. a odklonili sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v rozhodnutí najvyššieho súdu sp.zn. 1VCdo/1/2017 z 27. apríla 2017, že nehnuteľná vec, ktorá pri zániku spoločnosti nebola považovaná za jej majetok, patrí do majetku zaniknutej obchodnej spoločnosti, ktorá skutočnosť zakladá súčasne i dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.1. Odvolací súd založil svoje rozhodnutie na zásade nemo plus iuris, avšak bez toho, aby sa zaoberal dobrou vierou nadobúdateľa a namietanou skutočnosťou, že štát sa priamo podieľal na vytvorení základu pre vznik dobrej viery nadobúdateľa. Odvolací súd sa tak svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorá priamo konštatuje možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva s odkazom na dobrú vieru jeho nadobúdateľa, pričom odvolateľ poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 4Cdo/102/2017, 4Cdo/95/2019, 4Cdo/142/2019, 4Cdo/28/2020. Dovolateľ vyslovil názor, že ak zákon umožňuje spoločnosti VÍNO NITRA, spol. s r.o., ako dobromyseľnému právnenému nástupcovi posledného známeho pozemkovoknižného vlastníka nadobudnúť vlastnícke právo zo zákona ex lege vydržaním, rozhodnutie odvolacieho súdu je nezákonné a arbitrárne. Rozhodnutie odvolacieho súdu označil za prekvapivé, nakoľko odvolací súd neodôvodnil svoj odklon od ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu v tejto otázke a tým súčasne bol naplnený i dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

3.2. Dovolateľ ďalej namietal, že vlastníkom sporných nehnuteľností je podľa zákona v zmysle § 8 ods. 1 a § 16 ods. 1 písm. b) zákona č. 180/1995 Zb. nezistený vlastník, ktorý podľa zákona vykonáva držbu celého obsahu vlastníckeho práva k sporným pozemkom ex lege SPF prostredníctvom nájomnej zmluvy s Poľnohospodárskym družstvom Lefantovce od roku 1994. Za nesprávne riešenie a doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nevyriešenú otázku v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP označil dovolateľ, či tzv. nezistený vlastník ako osobitný subjekt právnych vzťahov

s účinnosťou zákona č. 509/1991 Zb. môže nadobudnúť vlastnícke právo k poľnohospodárskym pozemkom ex lege vydržaním, uplynutím zákonom stanovenej doby oprávnenej držby celého obsahu vlastníckeho práva, vykonávanej vo verejnom záujme a dobromyseľne, zákonným zástupcom ex lege SPF. Uviedol, že štát zákonmi č. 330/1991 Zb. a č. 180/1995 Zb. umožnil oprávneným držiteľom s prihladením na nedoložené vlastnícke vzťahy, aby si tieto mohli spôsobom určeným v týchto zákonoch vlastnícky usporiadať. Z ustanovenia § 61 CSP vyplýva, že procesnú subjektivitu má aj nezistený vlastník. Zákonodarcia v zmysle § 13 zákona č. 180/1995 Z.z. nezistenému vlastníkovi ako subjektu sui generis priznal právnu subjektivitu, pričom jeho zákonným zástupcom sa stal dočasne SPF. Podľa ustanovenia § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právnické osoby stali dňom 1. januára 1992 spôsobilým subjektom vydržania s tým, že týmto dňom im začala plynúť 10 ročná vydržacia lehota, do ktorej si mohli započítať aj oprávnenú držbu pred 1. januárom 1992. Účinnosťou zákona č. 509/1991 Zb. sa sporné poľnohospodárske pozemky stali spôsobilým predmetom vydržania. Dňom 24. júna 1991 účinnosťou zákona č. 229/1991 Zb. nezistený vlastník vstúpil do držby celého obsahu vlastníckeho práva a podpísaním nájomnej zmluvy vstúpil do oprávnenej držby s právnymi účinkami k 1. januáru 1994. Týmto dňom mala žalobkyňa objektívnu vedomosť, že nie je vlastníkom sporných nehnuteľností a napriek tomu ostala nečinná až do podania žaloby. Uvedené dlhodobé rešpektovanie oprávnenej držby tak dáva držiteľovi sporných nehnuteľností status oprávneného a dobromyseľného držiteľa. Uzavrel, že nezistený vlastník ako prenajímateľ zastúpený ex lege SPF a nájomcom PD Lefantovce nadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam v prospech budúceho právneho nástupcu v zmysle § 132 v spojení s § 134 Občianskeho zákonníka a to uplynutím vydržacej doby k 2. januáru 2004. Z týchto dôvodov navrhol, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalobkyňa k dovolaniu uviedla, že dovolateľ síce formálne označil dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, avšak žiadnu konkrétnu právnu argumentáciu vo vzťahu k nemu neuviedol. Odôvodnenie napadnutých rozhodnutí považovala za vecne správne a dostatočné, pričom s právnymi závermi súdov nižšej inštancie sa plne stotožnila. V konaní bolo preukázané, že sporné nehnuteľnosti vždy boli a sú vo vlastníctve štátu. Tiež bolo preukázané, že obchodná spoločnosť VÍNO NITRA, spol. s r.o., nebola právnym nástupcom národného podniku Južnoslovenské vinárske závody, národný podnik Nitra, nebola oprávneným držiteľom sporných pozemkov a nemohla k nim nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním. Sporné nehnuteľnosti vlastnil štát a nie štátny podnik, ktorý k nim mohol mať len právo hospodárenia, pričom ani neboli predmetom privatizácie. Kúpna zmluva, na základe ktorej mal žalovaný nadobudnúť vlastnícke právo, bola v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatným právnym úkonom. Navrhla preto, aby dovolací súd dovolanie žalovaného ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.

5. Krajská prokuratúra Nitra sa vyjadrila k dovolaniu žalovaného. Mala za to, že dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP nebol naplnený, žalovaný nebol ukrátený na svojich procesných právach a rozhodnutie odvolacieho súdu považovala za dostatočne odôvodnené. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP uviedla, že žalovaný ani spoločnosť, od ktorej pozemky kúpil, neboli veriteľmi zaniknutého národného podniku Južnoslovenské vinárske závody, ktorý bol vymazaný z podnikového registra v roku 1958. Súčasne predmetom sporu nebol majetok určený na privatizáciu a ani nemohol byť predmetom privatizačnej zmluvy, nakoľko privatizovaný subjekt k nemu nemal právo hospodárenia, resp. správy. Preto dovolateľom označené rozhodnutia najvyššieho súdu a ústavného súdu nebolo možné vzťahovať na právnu otázku, ktorá bola v prejednávanej spore riešená. Druhú dovolateľom položenú otázku v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nepovažovala za otázku zásadného významu, pretože subjekt, ktorý neexistoval v čase nadobudnutia účinnosti zákona č. 509/1991 Zb., nemohol splniť podmienky vydržania stanovenej § 134 Občianskeho zákonníka. Navyše žalovaný označil ako titul nadobudnutia svojho vlastníckeho práva nie vydržanie, ale ho odvodil od zmeny názvu vlastníka zapísaného v katastri na liste vlastníctva z Južnoslovenských vinárskych závodov, národný podnik Nitra, na VÍNO NITRA, spol. s r.o. Zo žiadnych listinných dôkazov však takéto právne nástupníctvo nevyplývalo. Následne sa vo vyjadrení podrobne zaoberala jednotlivými skutkovými a právnymi otázkami sporu. Navrhla, aby dovolací súd dovolanie žalovaného ako nedôvodné zamietol podľa § 448 CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolací súd nie je súdom tretej inštancie, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (por. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021), nie strany sporu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namieste je skôr reštriktívny výklad (por. 9Cdo/72/2020, 9Cdo/260/2021).

9. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

10. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Dovolateľ tvrdil, že k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces došlo v procese dokazovania porušením prejednávacieho princípu a princípu rovnosti strán súdom prvej inštancie, ktorý suploval procesnú pasivitu žalobkyne, vychádzal z vlastných zistení v prospech žalobkyne na Správe katastra Nitra a Krajskej prokuratúre Nitra. Dovolateľ nemal možnosť vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, neboli mu doručené všetky listinné dôkazy a rozhodnutie v spore bolo založené na dôkazoch, ktoré sa v žalobe nenachádzali.

13. K vzneseným námietkam dovolací súd vo všeobecnosti poznamenáva, že podľa konštantnej judikatúry najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP paušálne tvrdenie o nedostatočne zistenom skutkovom stave, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (por. 9Cdo/224/2021, 9Cdo/213/2021). Súlad

tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

14. Dovolací súd v prejednávanej veci nezistil, že by odvolací súd, či súd prvej inštancie porušil princípy kontradiktórneho sporového konania a postupoval v spore pri dokazovaní procesne nesprávne. Z obsahu spisu vyplýva, že spisový materiál Okresného úradu Nitra UP 6/19 je vo fotokópii súčasťou súdneho spisu na čl. 341-370, pričom súd prvej inštancie podľa obsahu zápisnice z pojednávania 15. júna 2020 (viď čl. 375 str. 2 a 4 zápisnice) oboznámil s týmito listinnými dôkazmi prítomné strany sporu (žalovaný a jeho právny zástupca boli na pojednávaní prítomní). Všetky ostatné listinné dôkazy, na podklade ktorých súd prvej inštancie v spore rozhodol, boli žalovanému doručované v priebehu súdneho konania. Zároveň bol súdom prvej inštancie vytvorený žalovanému priestor, aby sa k vykonaným dôkazom vyjadril a to na pojednávaní 15. júna 2020, čo aj urobil (viď zápisnica čl. 376, 377, 378 spisu). Súčasne bol žalovaný súdom prvej inštancie vyzvaný, aby zhrnul svoje návrhy a vyjadril sa k právnej stránke veci pred tým, ako bolo vyhlásené dokazovanie za skončené, ktoré právo tiež žalovaný využil (viď zápisnica čl. 378 spisu). Žalovaný mal tiež procesnú možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok sporu a to cestou riadneho opravného prostriedku, v ktorom sa mohol vyjadriť aj k dôkazom - spisovému materiálu Okresného úradu Nitra UP 6/19, listinám Krajskej prokuratúry Nitra, ktoré boli súčasťou súdneho spisu a namietal voči nim, ktorú možnosť taktiež využil (viď čl. 390 spisu). Dovolací súd tak nezistil taký nesprávny procesný postup súdov nižšej inštancie, ktorým by bol žalovaný ukrátený na svojich procesných právach v priebehu základného konania.

15. Pokiaľ ide o námietku dovolateľa, že súd prvej inštancie nahradil nečinnosť žalobkyne a sám zabezpečil dôkazy v konaní vyžiadanim si spisového materiálu Okresného úradu Nitra, katastrálny odbor, UP 6/19, dovolací súd uvádza, že súd prvej inštancie pristúpil k zabezpečeniu spisového materiálu až po tom, ako z úradnej činnosti zistil v rámci skúmania procesných podmienok konania v zmysle § 185 ods. 3 CSP, že na Okresnom súde Nitra bola pod sp.zn. 19C/84/2019 vedená žaloba týkajúca sa tých istých sporných nehnuteľností podaná z rovnakých dôvodov krajským prokurátorom v Nitre 10. októbra 2019 (viď úradný záznam čl. 338 spisu). Uvedený postup nepredstavoval vybočenie z medzi princíпов kontradiktórneho konania súdom, napokon súd prvej inštancie bol povinný ex offo preskúmať otázku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne a pasívnej vecnej legitímácie žalovaného. Preskúvanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamietal (z rozhodnutia najvyššieho súdu z 29. júna 2010 sp.zn. 2Cdo/205/2009, obdobne III. ÚS 191/2018). Navyše treba zdôrazniť, že išlo o zistenie skutočností, ktoré nastali v priebehu súdneho konania. Pokiaľ teda po zistení skutočností zo súdneho spisu sp.zn. 19C/84/2019, že došlo k podaniu upozornenia prokurátora podľa § 29 ods. 7 zákona 153/2001 Z.z. o prokuratúre na nedostatky pri zápise zmeny údajov evidovaných v katastri nehnuteľností formou záznamu na základe žiadosti spoločnosti VINO NITRA, spol. s r.o., na liste vlastníctva č. XXXX a súčasne po zistení súdu prvej inštancie, že na liste vlastníctva č. XXXX je žalovaný doposiaľ vedený ako vlastník sporných pozemkov, ktorý postup mu umožňovalo ustanovenie § 185 ods. 2 CSP, pristúpil súd prvej inštancie k vyžiadaniu spisového materiálu Okresného úradu Nitra UP 6/19, v tejto procesnej situácii nie je možné konštatovať, že došlo k porušeniu princíпов kontradiktórnosti konania nahradzovaním procesnej aktivity žalobkyne súdom prvej inštancie. V konečnom dôsledku žalovaný mal možnosť namietat proti zisteniam súdu prvej inštancie vyplývajúcim z tohto dôkazu v rámci súdneho konania počas pojednávania 15. júna 2020 tak, ako už dovolací súd konštatoval v bode 14 tohto rozhodnutia a tiež cestou riadneho opravného prostriedku. Napokon aj keby súd prvej inštancie na uvedené dôkazy neprihliadol, jeho právne závery by vychádzali z ostatných zistených skutkových okolností, ktoré boli postačujúce pre ich prijatie, nakoľko právne nástupníctvo žalovaného po Južnoslovenských vinárskych závodoch, národnom podniku, v spore bolo nepochybne vyvrátené.

16. Dovolateľ tiež tvrdil, že k naplneniu dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP došlo v dôsledku nedostatočného odôvodnenia súdneho rozhodnutia odvolacieho súdu. K tomuto dôvodu prípustnosti dovolania treba uviesť, že ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že

súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*).

17. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESĽP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej, sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo, aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

18. V posudzovanom prípade bolo potrebné zohľadniť, že odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP a v celom rozsahu sa stotožnil s jeho odôvodnením, na ktoré odkázal v zmysle § 387 ods. 2 CSP. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú jednotu. Ak odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

19. Obsah spisu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd sa nezaoberal jeho odvolacou argumentáciou a svoje rozhodnutie dostatočne neodôvodnil. Odvolací súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup nemožno považovať za neodôvodnený. Myšlienkový postup odvolacieho súdu je v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Zároveň sa v odôvodnení rozhodnutia vysporiadal s podstatnými odvolacími námietkami. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia spĺňa náležitosti riadneho odôvodnenia v zmysle § 393 ods. 2 CSP.

20. Dovolací súd považuje za potrebné vzhľadom na námietky dovolateľa zdôrazniť, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03). Súd v opravnom konaní nemusí dať odpoveď na všetky námietky uvedené v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú (podľa názoru súdu) podstatný význam pre rozhodnutie o odvolaní a zostali sporné alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré je predmetom preskúmania.

21. V danom prípade odvolací súd rovnako ako aj súd prvej inštancie vo svojich rozhodnutiach dostatočne a jasne vysvetlili dôvody, prečo sporné nehnuteľnosti sú vo vlastníctve štátu a tiež z akých dôvodov nešlo o majetok podliehajúci privatizácii v zmysle § 1 ods. 3 zákona č. 92/1991 Zb. (viď bod 22, 27 odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, na ktoré poukázal aj odvolací súd). Argumentačná línia žalovaného v odvolaní týkajúca sa privatizácie naráža už len na tú samotnú súdmi nižších inštancií konštatovanú okolnosť, že v konaní bolo preukázané pridelenie pozemkov štátu a nie Južnoslovenským

vinárskym závodom, ktorý národný podnik v zmysle § 4 ods. 1 nariadenia vlády č. 110/1953 Sb. a následne ustanovení Hospodárskeho zákonníka účinného od 1. júla 1964 mal k predmetným pozemkom iba právo hospodárenia, nie vlastnícke právo, uvedenú skutočnosť nezmenila ani transformácia podniku na štátny podnik a ani presun správy štátneho majetku z tohto podniku na štátny podnik VÍNO NITRA, pričom právo hospodárenia a správy štátneho podniku následne zaniklo podľa § 22 ods. 1 písm. f) zákona č. 229/1991 Zb. s účinnosťou od 24. júna 1991 a prešlo na Slovenský pozemkový fond podľa § 17 zákona č. 229/1991 Zb. Z týchto dôvodov nemohli tieto nehnuteľnosti nikdy byť predmetom privatizácie v zmysle § 1 ods. 1 v spojení s § 2 zákona č. 92/1991 Zb., ako aj konštatovali sudy nižších inštancií vo svojich rozhodnutiach. Z vykonaného dokazovania v spore vyplynulo, že fakticky ani právne k privatizácii tohto majetku ani nikdy nedošlo (viď privatizačný projekt, zmluva o predaji privatizovaného majetku, vyjadrenie spoločnosti MH Manažment, a.s.). Pokiaľ aj dovolateľ poukazuje na závery najvyššieho súdu z rozhodnutia z 27. apríla 2017 sp. zn. 1VCdo/1/2017, tie sa vzťahujú na tie prípady, kedy pri zániku spoločnosti nehnuteľnosť síce nebola považovaná za majetok zaniknutej obchodnej spoločnosti, preto že o nej nebola vedomosť, t.j. ide o novoobjavený majetok, avšak k nej stále de iure existoval v čase jej zániku vlastnícky vzťah tejto spoločnosti. V prejednávanom spore však ide o takú nehnuteľnosť, ktorá vlastnícky zaniknutému štátnemu podniku nikdy nepatrila, a preto sa na ňu ani nemôžu vzťahovať závery spomínaného rozhodnutia.

22. Sudy nižších inštancií vo svojich rozhodnutiach odôvodnili aj to, z akých dôvodov neprihľadli na argumentáciu žalovaného týkajúcu sa jeho dobromyseľnosti pri nadobudnutí sporných nehnuteľností od nevlastníka (viď bod 30 odôvodnenia rozhodnutia súdu prvej inštancie, bod 24 odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu), keď dospeli k záveru, že žalovaný nebol dobromyseľný v otázke nadobudnutia nehnuteľnosti od vlastníka pri uzatváraní kúpnej zmluvy z 24. augusta 2017. K aplikácii záverov ustálenej judikatúry najvyššieho súdu k právnej zásade, podľa ktorej nikto nemôže previesť na iného viac práv ako sám má, v súčasnosti reprezentovanej judikátom R 56/2021, ktorej sa dovolateľ dovoľáva a ktorou odôvodňuje nedostatky a arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu, by sudy mohli pristúpiť len v tom prípade, ak by súčasne dospeli k záveru o dobromyseľnosti žalovaného, čo však nie je prípad tejto prejednávanej veci. Napokon v zmysle záverov tejto už ustálenej judikatúry najvyššieho súdu, dobrá viera nadobúdateľa, že nehnuteľnú vec nadobúda od vlastníka, má vplyv na nadobudnutie vlastníckeho práva, len pokiaľ zákon v taxatívne vymedzených prípadoch nadobudnutie vlastníckeho práva s poukazom na dobrú vieru ich nadobúdateľa výslovne upravuje. V iných prípadoch, akým by bol aj prejednávaný spor, právna úprava de lege lata nadobudnutie vlastníckeho práva od nevlastníka s poukazom na dobrú vieru nadobúdateľa neumožňuje.

23. Dovolací súd uzatvára, že odôvodnenie odvolacieho súdu nie je arbitrárne a už vôbec nie prekvapivé v zmysle výkladu obsahu tejto vady judikatúrou najvyššieho súdu (viď 9Cdo/178/2021, 4Cdo/119/2021, 9Cdo/344/2021). Rozhodnutie odvolacieho súdu nemohlo byť pre dovolateľa prekvapivé, keďže dovolací súd založil svoje rozhodnutie vo veci na rovnakých právnych záveroch ako súd prvej inštancie aplikujúc tie isté zákonné ustanovenia a vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, voči ktorým záverom dovolateľ mal možnosť vyjadriť svoje stanovisko, čo aj urobil prostredníctvom podaného odvolania.

24. K námietkam dovolateľa smerujúcim k právnej otázke týkajúcej sa vydržania sporných nehnuteľností tzv. nezistenými vlastníkmi, ktorými odôvodňoval arbitrárnosť a nezákonnosť rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd považuje za potrebné uviesť, že podľa obsahu spisu odvolací súd vo veci rozhodoval na základe odvolania žalovaného proti rozsudku súdu prvej inštancie, v ktorom však žalovaný námietku nadobudnutia svojho vlastníckeho práva vydržaním, ani s tým súvisiace právne úvahy o nadobudnutí vlastníckeho práva nezisteného vlastníka, nevzniesol. Odvolací súd, ktorý bol v zmysle § 380 CSP viazaný odvolacími dôvodmi, preto nemal ani dôvod v odôvodnení svojho rozhodnutia osobitne zaujať k tejto právnej otázke svoje stanovisko. Pokiaľ tak dovolateľ neurobil a v priebehu základného konania netvrdil svoje vlastnícke právo z titulu vydržania, hoci mu v tom nič nebránilo, sám sa zbavil možnosti preskúmania tejto námietky odvolacím súdom. Pasivita žalovaného v základnom konaní tak potom nemôže viesť k založeniu oprávnenosti námietky nedostatku v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu, či jeho arbitrárnosti.

25. Podstatná časť dovolacej argumentácie žalovaného, hoci formálne označená v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP, smerovala z obsahového hľadiska k právnemu posúdeniu sporu súdmi nižších inštancií, čo si zrejme uvedomoval aj dovolateľ, keďže v dovolaní použil formulácie ako „a tým súčasne bol naplnený i dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP; čo je ale vylúčené, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (por. R 24/2017). Sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (por. 9Cdo/248/2021, 9Cdo 73/2020, 9Cdo 121/2020).

26. Na základe vyššie uvedeného najvyšší súd uzatvára, že nezistil opodstatnenosť argumentácie dovolateľa o porušení práva na spravodlivý proces a naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

27. Dovolateľ prípustnosť podaného dovolania vyvodzoval aj z § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP.

28. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

29. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 421 CSP v spojení s § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

30. Otázkou relevantnou z hľadiska ustanovenia § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie alebo aplikácie Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine) alebo otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii alebo interpretácii procesných ustanovení). Dovolací súd zároveň zdôrazňuje, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu. Právna otázka, vyriešenie ktorej nemalo určujúci význam pre rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia.

31. Dovolateľ v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP namietal nesprávne právne posúdenie sporu odvolacím súdom, ktorý svoje rozhodnutie podľa jeho názoru založil na nesprávnom závere, že novoobjavený majetok (pzn. sporné nehnuteľnosti) nepatrí do majetku štátneho podniku v deň rozhodnutia o likvidácii a preto nebol predmetom privatizácie. Uvedený právny záver označil dovolateľ ako odklon od ustálenej judikatúry najvyššieho súdu vyjadrenej v rozhodnutí sp.zn. 1VCdo/1/2017 z 27. apríla 2017, v zmysle ktorého nehnuteľná vec, ktorá pri zániku spoločnosti nebola považovaná za jej majetok, patrí do majetku zaniknutej obchodnej spoločnosti. Poukázal tiež na nález ústavného súdu sp.zn. PL.ÚS 1/96, v ktorom aj ústavný súd dospel k záveru, že uplynutím dňa, ku ktorému bol podnik zrušený alebo bola vyňatá časť majetku podniku, prechádza privatizovaný majetok do vlastníctva fondu. Právnym dôsledkom a účinkom podľa § 11 ods. 2 zákona č. 92/1991 Zb. je strata kontroly štátu nad majetkom určeným na privatizáciu a Fond podľa zákona získava bližšie neurčený majetok, ktorý zákon ani druhovo nekonkretizuje. Dovolateľ uviedol, že súdy sa dopustili právneho

omylu pri posudzovaní konštitutívnych účinkov zániku vlastníckeho práva štátu, deetatizáciou v procese privatizácie, ktoré podliehajú osobitnému režimu zákona č. 92/1991 Zb., ktorý kogentne ako lex specialis upravuje v § 11 ods. 6 vznik a zánik vlastníckeho práva ex lege dňom nasledujúcim po dni zrušenia podniku bez likvidácie účinkami ex tunc.

32. Takto žalovaným zadefinovaná právna otázka však nebola otázkou, ktorú odvolací súd riešil a na ktorej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Súd nižších inštancií totiž dospeli k právnomu záveru, že sporné nehnuteľnosti boli od počiatku vo vlastníctve štátu a nikdy sa nestali predmetom privatizácie štátneho podniku VÍNO NITRA, keďže od počiatku k týmto nehnuteľnostiam mali Južnoslovenské vinárske závody, národný podnik Nitra, ako aj ich právny nástupca VÍNO Nitra, štátny podnik, výlučne len právo hospodárenia a správcovstvo, nie však vlastnícke právo. Keďže právo hospodárenia štátneho podniku zaniklo v zmysle § 22 ods. 1 písm. f) zákona č. 229/1991 Zb. s účinnosťou od 24. júna 1991 a podľa § 17 cit. zákona prešlo správcovstvo k tomuto nehnuteľnému majetku štátu na Slovenský pozemkový fond, sporné nehnuteľnosti nikdy neboli majetkom podliehajúcim privatizácii štátneho podniku podľa zákona č. 92/1991 Zb. a dovolateľom označené ustanovenia cit. zákona ako aj judikatúra, ktorou odôvodňoval odklon od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, nebola príliehavá, ani podstatná pre riešenie predmetného sporu. Predmetom tohto sporu totiž nebolo určenie vlastníckeho práva k „novoobjavenému majetku“ obchodnej spoločnosti a žalovaný nebol v postavení veriteľa voči národnému podniku Južnoslovenské vinárske závody, aby sa mohol dovolávať postupu v zmysle § 75a Obchodného zákonníka, v ktorom prípade by bola otázka položená dovolateľom relevantná. Vlastnícke právo štátneho podniku VÍNO Nitra k sporným nehnuteľnostiam nikdy nevzniklo, čo napokon preukazovali aj zistené skutkové okolnosti privatizácie tohto podniku, z ktorých jednoznačne vyplynulo, že sporné pozemky nikdy neboli vo vlastníctve tohto štátneho podniku a preto sa ani nestali predmetom privatizácie jeho majetku (viď prídelové listiny, výpis z podnikového registra, zakladateľská listina štátneho podniku zo dňa 23. júna 1988, privatizačná zmluva, vyjadrenie spoločnosti MH Manažment, a.s., z 31. októbra 2017).

33. Druhú právnu otázku, ktorú položil dovolateľ ako nesprávne riešenú odvolacím súdom a doposiaľ v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu nevyriešenú otázku v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, zadefinoval dovolateľ nasledovne : či, tzv. nezistený vlastník ako osobitný subjekt právnych vzťahov s účinnosťou zákona č. 509/1991 Zb. môže nadobudnúť vlastnícke právo k poľnohospodárskym pozemkom ex lege vydržaním, uplynutím zákonom stanovenej doby oprávnenej držby celého obsahu vlastníckeho práva, vykonávanej vo verejnom záujme a dobromyseľne, zákonným zástupcom ex lege SPF. Dôvodil, že štát zákonmi č. 330/1991 Zb. a č. 180/1995 Zb. umožnil oprávneným držiteľom s prihladnutím na nedoložené vlastnícke vzťahy, aby si tieto mohli spôsobom určeným v týchto zákonoch vlastnícky usporiadať. Zákonodarca v zmysle § 13 zákona č. 180/1995 Z.z. nezistenému vlastníčkovi ako subjektu sui generis priznal právnu subjektivitu, pričom jeho zákonným zástupcom sa stal dočasne SPF. Podľa ustanovenia § 134 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právnické osoby stali dňom 1. januára 1992 spôsobilým subjektom vydržania s tým, že týmto dňom im začala plynúť 10 ročná vydržacia lehota, do ktorej si mohli započítať aj oprávnenú držbu pred 1. januárom 1992. Účinnosťou zákona č. 509/1991 Zb. sa sporné poľnohospodárske pozemky stali spôsobilým predmetom vydržania. Dňom 24. júna 1991 účinnosťou zákona č. 229/1991 Zb. nezistený vlastník vstúpil do držby celého obsahu vlastníckeho práva a podpísaním nájomnej zmluvy vstúpil do oprávnenej držby s právnymi účinkami k 1. januáru 1994. Nezistený vlastník ako prenajímateľ zastúpený ex lege SPF a nájomcom PD Lefantovce tak nadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam v prospech budúceho právneho nástupcu v zmysle § 132 v spojení s § 134 Občianskeho zákonníka a to uplynutím vydržacej doby k 2. januáru 2004.

34. Ani táto dovolateľom zadefinovaná právna otázka však nenapĺňa znaky právnej otázky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže ani táto právna otázka nebola odvolacím súdom v spore riešená a preto ani nebola pre posúdenie sporu rozhodujúca, a to z dôvodu jej neuplatnenia žalovaným v základnom konaní (a to ani v rámci podaného odvolania). Pokiaľ žalovaný nevyužil možnosť obrany námietkou, že je vlastníkom sporných nehnuteľností ako právny nástupca tzv. nezistených vlastníkov zastúpených ex lege SPF a nájomcom PD Lefantovce, ktorí mali podľa jeho tvrdení nadobudnúť

vlastnícke právo titulom vydržania v základnom konaní, nemôže sa úspešne domáhať preskúmania tejto právnej otázky až v dovolacom konaní. Žalovaný totiž svoju odvoláciu argumentáciu založil na tvrdení, že jeho vlastnícke právo sa odvíja od vlastníckeho práva právneho predchodcu Fondu národného majetku, ktorý sa stal vlastníkom sporných nehnuteľností v rámci procesu deetatizácie a privatizácie majetku štátneho podniku VÍNO Nitra podľa ustanovenia § 11 ods. 6 zákona č. 60/1994 Z.z. v znení zákona č. 190/1995 Z.z. a podľa § 11 ods. 3 zákona č. 92/1991 Zb.

35. Keďže dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu opravnému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska - teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z hmotnoprávneho hľadiska, zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietol už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnil, hoci tak urobiť mohol a mal, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

36. Dovolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia je pre prípustnosť dovolania relevantný len vtedy, ak vec nesprávne právne posúdil odvolací súd, alebo ak v odvolaní namietané nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie odvolací súd svojím procesným postupom nenapravil. Avšak nemôže tomu tak byť v prípade, ak samotná strana sporu nevyužila svoje právo namietat' konkrétnu nesprávnosť v rámci podaného odvolania, v takom prípade strana sporu mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania vo vzťahu ku konkrétnej otázke, ale keď tak neurobila, hoci tak urobiť mohla a mala, predmetná právna otázka sa nestala predmetom prieskumu odvolacieho súdu, ktorý nemal možnosť v rámci opravného konania vyhodnotiť jej opodstatnenosť aj vo vzťahu k existujúcej judikatúre najvyššieho súdu. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Takto by totiž nastala celkom absurdná situácia, kedy by najvyšší súd preskúmaval rozsudok odvolacieho súdu (teda jeho „zákonnú správnosť a spravodlivosť“), hoci by však tento odvolací súd nemal žiaden dôvod, pre ktorý by sa mohol (a mal) zaoberať určitou argumentáciou, ktorá mu nebola známa (zrejmá), pretože ju dovolateľ nepoužil a „vyčkal“ by s ňou až na konanie pred dovolacím súdom. Dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne).

37. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym (vigilantibus iura scripta sunt). Ak potom žalovaný nenamietal v odvolacom konaní, že nadobudol vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam ako právny nástupca svojho predchodcu tzv. nezistených vlastníkov, ktorí mali nadobudnúť vlastnícke právo titulom vydržania v zmysle § 132 v spojení s § 134 Občianskeho zákonníka a to uplynutím vydržacej doby k 2. januáru 2004, v rámci ochrany svojich práv, hoci mu tieto skutočnosti boli známe od počiatku sporu (viď skutkové okolnosti podanej žaloby), nemôže dovolací súd túto odvoláciu argumentáciu posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (por. 9Cdo/69/2021, 9Cdo/265/2021).

38. V podstate obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (por. II. ÚS 70/2017).

39. Dovolací súd uzatvára, že žalovaný neopodstatnene uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP, preto jeho dovolanie podľa § 447 písm. c) CSP ako procesne neprípustné odmietol a vo zvyšnej časti dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) CSP dovolateľ nevymedzil dovolacie dôvody spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP, preto dovolanie aj v tejto časti odmietol podľa § 447 písm. f) CSP.

40. O trovách dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

41. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.